

	Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни			
		Назва дисципліни «Психологічна безпека особистості»			
		Статус дисципліни: вибіркова			
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки				
Спеціальність	053 Психологія				
Освітня програма	«Психологія бізнесу та управління»				
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти				
Форма навчання	Денна, заочна				
Курс	I				
Семестр	II				
Обсяг дисципліни	Кредити –		Години –135	Денна	Заочна
	4,5				
	Лекційні			28	8
	Практичні/семінарські			20	4
	Лабораторні				
Самостійна робота			87	123	
Семестровий контроль	Залік				
Викладач	Галушко Л. Я., кандидат психологічних наук, доцент				
Контактна інформація	L.Y.Halushko@cuspu.edu.ua				
Кафедра	психології та соціальної роботи				
Факультет	педагогіки, психології та мистецтв				
Предмет навчання	<p>У процесі вивчення курсу студенти мають ознайомитися із специфікою психологічної безпеки як невід'ємної частини діяльності психолога. Засвоєння змісту матеріалу дисципліни «Психологічна безпека особистості» передбачає вивчення стану її захищеності від впливів, що здатні всупереч волі та бажанню людини змінювати її психічний стан і психологічні характеристики, модифікувати її поведінку та обмежувати свобод вибору тощо.</p> <p>Значення курсу полягає також у сприянні розвитку рис справжнього науковця, творчих здібностей, допитливості, теоретичного та практичного мислення, розширенні наукового світогляду.</p>				
Мета та завдання вивчення дисципліни.	<p>Основною метою курсу є оволодіння студентами теоретико - методологічними основами психологічної безпеки особистості, діагностика різних проявів загроз психологічній безпеці особистості та надання психологічної допомоги населенню по подоланню негативних впливів оточуючого середовища.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни: визначити сучасне розуміння психологічної безпеки особистості; виділити загрози цьому виду безпеки людини та їх головні джерела; описати способи збереження психологічної безпеки особистості.</p>				
Компетентності	<p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у студента мають бути сформовані/закріплені такі компетентності:</p> <p>Інтегральна компетентність:</p> <p>Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.</p>				

	<p>Загальні компетентності. ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності. СК 5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології. СК 7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності. СК 8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію. СК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями. СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.</p>
<p>Програмні результати</p>	<p>Аналізувати і впроваджувати у практику результати наукових і прикладних досліджень. ПР 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій. ПР 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах. ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності. ПР 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Змістовий модуль I. Предмет психологічної безпеки особистості як галузі психологічного знання Тема 1. Психологічна безпека особистості як галузь психологічного знання. Тема 2. Структура захисного механізму та фактори психологічної стійкості суб'єкта діяльності. Тема 3. Зовнішні та внутрішні загрози психологічної безпеки особистості.</p> <p>Змістовий модуль II. Специфіка психологічної безпеки особистості Тема 4. Стратегії і методи та прийоми психічної саморегуляції. Тема 5. Інформаційно-психологічна безпека особистості. Тема 6. Функціональні стани суб'єкта як фактор безпечної трудової діяльності. Тема 7. Психологічні особливості економічної безпеки особистості.</p>

	<p>Тема 8. Діагностика психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.</p> <p>Тема 9. Практика реалізації превентивного підходу в освітньому процесі.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Загальна система оцінювання курсу : Поточний контроль – 40 балів; Експрес-опитування – 10 балів; Тестування – 10 балів; Контрольна робота – 5 балів; Самостійна робота та індивідуальні (творчі) завдання – 30 бали. Додаткові бали набираються за участь у науково-дослідній роботі: підготовка публікацій і виступ на конференції – 5 балів. Разом – 100 балів.</p> <p>Вимоги до письмової роботи: Конкретизуючи критерії та нормативи оцінювання знань керуємося умовним поділом помилок на змістові і фактичні неточності та недоліки. Змістовими і фактичними неточностями вважаються допущенні огріхи, які не відповідають предметному підходу або суттєво змінюють зміст поняття, положення, твердження. Якщо однакові помилки повторюються, то це вказує на незнання або нерозуміння студентом певного положення і рахуються як одна помилка. Змістові та фактичні неточності свідчать про істотні прогалини в знаннях студента. Недоліками вважаються помилки, які є наслідком неухайності або неохайності студента при відповіді та мають другорядне значення. Три недоліки прирівнюються до однієї помилки. В оцінюванні відповідей встановлюються такі вимоги: 5 балів (відмінно) виставляються, коли допущено не більше одного недоліку; 4 бали (добре) – коли у відповіді немає помилок, але виявлено не більше трьох недоліків, що прирівнюються; 3 бали (задовільно) – коли у роботі наявні не більше 4 недоліків або зроблено дві помилки; 2 бали (достатньо), коли допущено більше трьох помилок, 1 бал (незадовільно) – якщо у відповіді є 5 і більше помилок; 0-0,9 бали – коли у відповіді немає правильно сформульованих категорій, положень без помилок і недоліків, вона не зараховується.</p> <p>В оцінюванні рефератів і презентацій встановлюються такі вимоги: бали 5 – «відмінно»; 4 – «добре»; 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно». Критерії оцінювання презентацій: Оцінка «відмінно» виставляється при:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відповідності змісту презентації темі; • наявності правильного оформлення презентації; • якісно підготовленої практичної розробки; • дотриманні всіх вимог щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічного стандарту. • наявності електронного або роздрукованого кольорового роздавального матеріалу презентації (екземпляр для кожного члена комісії). <p>Оцінка «добре» виставляється при наявності незначних недоліків у виконанні презентації та її оформленні.</p> <p>Оцінка «задовільно» виставляється при наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні.</p> <p>Оцінка «незадовільно» виставляється при повній невідповідності вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації. Під час захисту презентацій можна використати критерії оцінювання комп'ютерних презентацій.</p> <p>Критерії оцінювання рефератів (максимальний бал – 5):</p>

Оцінка виставляється з урахуванням двох параметрів: 1) обсяг виконаного реферату (15-16 сторінок); 2) якість написання.

1. Оцінка «відмінно» ставиться за реферат, в якому проблема розглядається вичерпно, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує не менше 5-6 джерел та відповідає чинним правилам оформлення наукової роботи.

2. Оцінка «добре» ставиться за реферат тема якого викладена досить повно, але є певні недоліки у вичерпності логіки викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає чинним правилам оформлення наукової роботи, але містить певні помилки.

3. Оцінка «задовільно» ставиться, якщо обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, або проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки фактичного характеру.

4. Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо тема реферату нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел. Оформлення не відповідає вимогам визначеним до науково-дослідних робіт.

Розподіл балів за виконання **творчого завдання** (максимально 5 балів): 5 – «відмінно»; 4 – «добре»; 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно». Бали виставляються за такими параметрами: 1) відповідність тексту запропонованій темі – 1 бал, 2) змістовність викладу матеріалу (структурованість та обґрунтованість опису) – 1 бал; 3) узгодженість, послідовність, логічність викладу – бали – 1бал; 4) оригінальність – 1бал; 5) захист роботи – 1 бал. Оцінювання **тестування** (максимально 10 балів): «відмінно» (9-10 балів); «добре» (8-6 балів); «задовільно» (5-3 бали), «незадовільно» (0-2 бали).

Семінарські заняття

Поточний контроль здійснюється у формі усного опитування, колективних дискусій і обговорень та презентацій самостійно виконаних завдань. Опитування за кожною темою оцінюється від 0 до 5 балів. Відсутність відповіді оцінюється у 0 балів. В оцінюванні усних чи письмових відповідей та тестових завдань враховується: повнота знань (чи знає студент матеріал з даної теми в загальному аспекті); якість знань (як глибоко розуміє студент теоретичний і практичний зміст усіх понять; наскільки свідомо було засвоєно основні поняття й правила); вміння застосовувати набуті знання до розв'язання практичних завдань; знання основних положень стандартів, правильність використання термінології; вміння викласти засвоєний матеріал відповідно до норм сучасної української літературної мови.

Оцінки у національній шкалі («відмінно» - 5, «добре» - 4, «задовільно» - 3, «незадовільно» - 2), отримані студентами, виставляються в академічних журналах.

Усна відповідь, контрольна модульна робота, експрес-тест, захист індивідуального завдання, підготовка мультимедійної презентації, екзамен.

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі фронтального опитування, виступів на практичних заняттях, психологічних диктантів по категоріальному апарату дисципліни, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
  - логіка викладання, культура мови;
  - емоційність та переконаність;
  - використання основної та додаткової літератури;
  - аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки;
- виконання письмових завдань:
- повнота розкриття питання;
  - цілісність, системність, логічність, вміння формулювати висновки;
  - акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань **практичного заняття – 5 балів:**

- **5б.** ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить покликання на потрібну літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

- **4 б.** ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

- **3,0 б.** ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.

- **2 б.** одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

- **1 б.** одержує студент, який присутній, але сам не приймає активної участі у обговоренні питань теми, що розглядається.

Колоквіум оцінюється балами за шкалою 0 – 5 б.

5 балів – студент повністю виконав самостійну роботу, засвоїв теоретичний матеріал, визначений програмою, логічно і послідовно викладає його. Обов'язковим є знайомство з додатковою літературою, опрацювання її і використання при висвітленні питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує. Вільно оперує науковою термінологією.

4,5 бали – одержує студент, який повністю виконав самостійну роботу, засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, ілюструючи прикладами. Обов'язкова додаткова література опрацьована, хоч не завжди використовується при відповіді. Є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків. Знає основні терміни і поняття.

4,0 бали – ставиться студенту, який, виконав 2/3 самостійної роботи, засвоїв матеріал на рівні переказування, досить повно відтворює вивчене, хоч не завжди логічно і послідовно, виникають труднощі при необхідності навести приклад. Опрацьована обов'язкова література і зроблено конспект визначеної додаткової, але у відповіді посилань або немає, або вони невправні. Знає більшість термінів, розуміє поняття.

3,5 балів – студент виконав 1/2 самостійної роботи, відповідає на поставлені питання короткими реченнями, невпевнено переказуючи підручник чи конспект. Має уявлення з базових питань, наводить приклади. Обов'язкову літературу опрацював, має необхідні конспекти. Виявляє розуміння понять, хоч є проблеми з їхньою інтерпретацією; терміни не завжди вживає доречно.

3,0 бали – має студент, який виконав 1/3 самостійної роботи, невпевнено відповідає тільки на питання, які розглядалися на лекціях. Має одиничні конспекти з кожної теми. Приклади наводить при нагадуванні.

2,5 балів – студент виконав близько чверті самостійної роботи, намагається відповідати на теоретичні питання, але текст виходить нелогічним, незв'язаним, хоч виявляє уявлення про проблему. Мовлення бідне, понятійний апарат – елементарний. Конспекти – одиничні.

2,0 бали – студент відповідає «здогадуючись», невпевнено і тільки на одиничні питання, потребує постійної підказки. З самостійної роботи виконано 1-2 завдання, але коментар до них не завжди переконливий. Конспектування неякісне.

1,5- 1 б. – студент представляє тільки письмові завдання, а відповіді на теоретичні питання або повністю неправильні, або частково неправильні.

0 б. – студент відмовляється відповідати або дає неправильні відповіді на всі питання.

1 бал студент може отримати за виконані завдання **самостійної роботи на семінарському занятті:**

1 б. ставиться студенту, який робить вдаль доповнення, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань;

	<p>1 б. ставиться студентові, який підготував значний за обсягом та змістом конспект до практичного заняття;</p> <p>1 б. одержує студент, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень тощо. Якщо студент жодного разу не відповідав на практичних заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.</p> <p>За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: до 5 балів.</p> <p>Студент, який не з'явився на заняттях (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені практичні заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.</p> <p>ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ</p> <p>З дисципліни «Психологічна безпека особистості» передбачена така форма семестрового контролю, як залік, який проводиться у кінці семестру.</p> <p>Оцінювання якості навчальних досягнень студентів здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p><i>Загальна політика курсу:</i></p> <p>Студент зобов'язаний відвідувати всі заняття відповідно до навчального розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою текстовому форматі, електронних носіях та Інтернет ресурсах. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.</p> <p><i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i></p> <p>Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.</p> <p><i>Політика щодо академічної доброчесності:</i></p> <p>Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Волянюк Н.Ю. Безпека і надійність суб'єкта праці / Н.Ю. Волянюк, Г. В. Ложкін / Психологія праці. Хмельницький: ХНУ, 2013. С. 87-116. 2. Ложкін Г.В. Психологія праці : навч. посібник / Г. В. Ложкін, Н. Ю. Волянюк, О. О. Солтик; за заг. ред. Г. В. Ложкіна. Хмельницький : ХНУ, 2013 . 191 с. 2. Лещинська О.А. Інформаційно-психологічна безпека: концепція соціокультурного імунітету: монографія. Івано-Франківськ: ПП Кузів Б.П., 2013. 144 с. 3. Лист МОН України від 18.05.2018 № 1/11-5480 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству». URL: 4. Лист МОН України від 27.06.2019 № 1/9-414 «Деякі питання щодо створення у 2019/2020 н. р. безпечного освітнього

середовища, формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок». URL: <https://drive.google.com/>

5. Пістун, І. П. Безпека життєдіяльності (Психофізіологічні аспекти): Практичні заняття. Навч. посібник / І. П. Пістун, Ю. В. Кіт. – Львів : «Афіша», 2000. 239 с.
6. Поліщук В. М. Віковий кризовий розвиток людини: від народження до дорослості : навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 478 с.
7. Поліщук В.М. Вікова періодизація і вікова класифікація: феноменологія, проблеми. Особистість та історія: монографія / за ред. Н.В. Чепелевої, М.В. Папучі. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. С. 209–223.
8. Приходько І. І. Розвиток і відновлення психологічної безпеки особистості у фахівців екстремальних видів діяльності [Текст]: посібник. Х. : НАНГУ, 2017. –102 с.
9. Психологічна безпека освітнього середовища: Вісник психологічної служби Київщини. Випуск 9 / за ред. Т. Л. Панченко. Біла Церква: КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти», 2016. 228 с.
10. Психологія професійної безпеки: технології конструктивного самозбереження особистості [текст] : колективна монографія / О. Лазорко, Ж. Вірна, Л. Акімова [та ін.] ; за ред. Ж. Вірної. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 588 с.
11. Психологія професійної компетентності медичних сестер: адаптаційний вимір [текст] : колективна монографія / О.В. Лазорко, П.Д. Гайдучик, А.М. Лазько [та ін.] ; за ред. Ж. Вірної. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 220 с.
12. Психологія: теорія і практика: збірник наукових праць / ред.кол. : І. О. Корнієнко (гол.ред.) та ін. Мукачево : РВВ МДУ, 2019. Випуск 1 (3)'. 235 с.
13. Слюсаревський М.М. Психологічна безпека людини в онтологічному і гносеологічному вимірах. Замість післямови // Життєвий світ і психологічна безпека людини в умовах суспільних змін. Реферативний опис роботи / М. М. Слюсаревський, Л. А. Найдюнова, Т. М. Титаренко, В. О. Татенко, П. П. Горностай, О. М. Кочубейник, Б. П. Лазоренко. Київ : Талком, 2020. 318 с.
14. Edmondson, A.C. (2019). The fearless organisation: Creating psychological safety in the workplace for learning, innovation, and growth. John Wiley & Sons: New Jersey, USA

Додаткова

1. Динамічні процеси в малій групі: соціально-психологічний вимір освітнього середовища : монографія / [П. П. Горностай, О. Л. Вознесенська, І. В. Грибенко та ін.] ; за наук. ред. П. П. Горностая ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 190 с.
2. Дікова-Фаворська Д. М. Шкільне насильство та перспективи формування толерантної взаємодії в освітньому середовищі [Електронний ресурс] / Д. М. Дікова-Фаворська. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Mtpsa/2010_16/Dikova.pdf.
3. Єрмаков І.Г. Життєва компетентність особистості : від теорії до практики : наук.- метод. посіб. / І.Г. Єрмаков. Запоріжжя : Центріон, 2005. 640 с.

4. Кіричевська Е. В. Насильство в освітньому середовищі : діагностика, аналіз, стратегії подолання [Електронний ресурс] / Е. В. Киричевська. Режим доступу : <http://www.ukrdeti.com/firstforum/b35.html>
5. Приходько І.І. Психологічна безпека персоналу екстремальних видів діяльності (на прикладі військовослужбовців внутрішніх військ МВС України): дис... д-ра психол. наук: спец. 19.00.09. Х., 2014. 444 с.
6. Приходько, І. І. Посттравматичне зростання як компонент емпіричної трансформаційної моделі психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності / І. І. Приходько // Вісник Національного університету оборони України. 2013. Вип. 1 (32). С. 269-273.
7. Смольська Л. Психологічна безпека освітнього середовища: ефекти та перфекти. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/855-psikhologichna-bezpeka> osvitnogo-seredovishcha-efekti-ta-perfekti (дата звернення: 31.08.2019)
8. Як реагувати на випадки насильства в сім'ї. Для адвокатів, юристів та фахівців центрів / бюро безоплатної правової допомоги // ГО «Ла СтрадаУкраїна», Київський регіональний центр безоплатної правової допомоги.

Електронні ресурси:

1. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
2. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
3. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
4. library.univ.kiev.ua (Наукова бібліотека ім.. М.Максимовича). library.vsmu.edu.ua/
5. nbuv.gov.ua (Національна бібліотека України).
6. nplu.kiev.ua (Національна Парламентська бібліотека України)
7. file/d/1Ap6C0f7v3EkdWcSAnjhe38h5TUh6p-dc/view (дата звернення: 31.08.2019).
8. show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80 (дата звернення: 31.08.2019).
9. <http://www.fnimb.org>
10. <http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>
11. https://books.ndcnangu.co.ua/knigi/posibnyk_Formuvannia_vidnovlennia_PBO.pdf
12. http://psih.pp.ua/p124_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2008.html

Матеріально-технічне забезпечення

Аудиторія теоретичного навчання, проєктор, ноутбук, смартфон, наукова література, презентаційні матеріали

	Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка	Силабус навчальної дисципліни				
		Назва дисципліни «Психологічна безпека особистості»				
		Статус дисципліни: вибіркова				
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки					
Спеціальність	053 Психологія					
Освітня програма	«Психологія бізнесу та управління» (<i>перехресний вступ</i>)					
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти					
Форма навчання	Денна, заочна					
Курс	II					
Семестр	III					
Обсяг дисципліни	Кредити –5		Години –150	Денна	Заочна	
	Лекційні			28	8	
	Практичні/семінарські			20	4	
	Лабораторні					
	Самостійна робота			102	138	
Семестровий контроль	Залік					
Викладач	Галушко Л. Я., кандидат психологічних наук, доцент					
Контактна інформація	L.Y.Halushko@cuspu.edu.ua					
Кафедра	психології та соціальної роботи					
Факультет	педагогіки, психології та мистецтв					
Предмет навчання	<p>У процесі вивчення курсу студенти мають ознайомитися із специфікою психологічної безпеки як невід’ємної частини діяльності психолога. Засвоєння змісту матеріалу дисципліни «Психологічна безпека особистості» передбачає вивчення стану її захищеності від впливів, що здатні всупереч волі та бажанню людини змінювати її психічний стан і психологічні характеристики, модифікувати її поведінку та обмежувати свобод вибору тощо.</p> <p>Значення курсу полягає також у сприянні розвитку рис справжнього науковця, творчих здібностей, допитливості, теоретичного та практичного мислення, розширенні наукового світогляду.</p>					
Мета та завдання вивчення дисципліни.	<p>Основною метою курсу є оволодіння студентами теоретико - методологічними основами психологічної безпеки особистості, діагностика різних проявів загроз психологічній безпеці особистості та надання психологічної допомоги населенню по подоланню негативних впливів оточуючого середовища.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни: визначити сучасне розуміння психологічної безпеки особистості; виділити загрози цьому виду безпеки людини та їх головні джерела; описати способи збереження психологічної безпеки особистості.</p>					
Компетентності	<p>Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у студента мають бути сформовані/закріплені такі компетентності:</p> <p>Інтегральна компетентність:</p> <p>Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог.</p>					

	<p>Загальні компетентності. ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності. СК 5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології. СК 7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності. СК 8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію. СК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями. СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.</p>
<p>Програмні результати</p>	<p>Аналізувати і впроваджувати у практику результати наукових і прикладних досліджень. ПР 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій. ПР 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах. ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності. ПР 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Змістовий модуль I. Предмет психологічної безпеки особистості як галузі психологічного знання Тема 1. Психологічна безпека особистості як галузь психологічного знання. Тема 2. Структура захисного механізму та фактори психологічної стійкості суб'єкта діяльності. Тема 3. Зовнішні та внутрішні загрози психологічної безпеки особистості.</p> <p>Змістовий модуль II. Специфіка психологічної безпеки особистості Тема 4. Стратегії і методи та прийоми психічної саморегуляції. Тема 5. Інформаційно-психологічна безпека особистості. Тема 6. Функціональні стани суб'єкта як фактор безпечної трудової діяльності. Тема 7. Психологічні особливості економічної безпеки особистості.</p>

	<p>Тема 8. Діагностика психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності.</p> <p>Тема 9. Практика реалізації превентивного підходу в освітньому процесі.</p>
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>Загальна система оцінювання курсу : Поточний контроль – 40 балів; Експрес-опитування – 10 балів; Тестування – 10 балів; Контрольна робота – 5 балів; Самостійна робота та індивідуальні (творчі) завдання – 30 бали. Додаткові бали набираються за участь у науково-дослідній роботі: підготовка публікацій і виступ на конференції – 5 балів. Разом – 100 балів.</p> <p>Вимоги до письмової роботи: Конкретизуючи критерії та нормативи оцінювання знань керуємося умовним поділом помилок на змістові і фактичні неточності та недоліки. Змістовими і фактичними неточностями вважаються допущенні огріхи, які не відповідають предметному підходу або суттєво змінюють зміст поняття, положення, твердження. Якщо однакові помилки повторюються, то це вказує на незнання або нерозуміння студентом певного положення і рахуються як одна помилка. Змістові та фактичні неточності свідчать про істотні прогалини в знаннях студента. Недоліками вважаються помилки, які є наслідком неухайності або неохайності студента при відповіді та мають другорядне значення. Три недоліки прирівнюються до однієї помилки. В оцінюванні відповідей встановлюються такі вимоги: 5 балів (відмінно) виставляються, коли допущено не більше одного недоліку; 4 бали (добре) – коли у відповіді немає помилок, але виявлено не більше трьох недоліків, що прирівнюються; 3 бали (задовільно) – коли у роботі наявні не більше 4 недоліків або зроблено дві помилки; 2 бали (достатньо), коли допущено більше трьох помилок, 1 бал (незадовільно) – якщо у відповіді є 5 і більше помилок; 0-0,9 бали – коли у відповіді немає правильно сформульованих категорій, положень без помилок і недоліків, вона не зараховується.</p> <p>В оцінюванні рефератів і презентацій встановлюються такі вимоги: бали 5 – «відмінно»; 4 – «добре»; 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно». Критерії оцінювання презентацій: Оцінка «відмінно» виставляється при:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відповідності змісту презентації темі; • наявності правильного оформлення презентації; • якісно підготовленої практичної розробки; • дотриманні всіх вимог щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічного стандарту. • наявності електронного або роздрукованого кольорового роздавального матеріалу презентації (екземпляр для кожного члена комісії). <p>Оцінка «добре» виставляється при наявності незначних недоліків у виконанні презентації та її оформленні.</p> <p>Оцінка «задовільно» виставляється при наявності суттєвих недоліків у виконанні презентації, окремих недоліків у її оформленні.</p> <p>Оцінка «незадовільно» виставляється при повній невідповідності вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації. Під час захисту презентацій можна використати критерії оцінювання комп'ютерних презентацій.</p> <p>Критерії оцінювання рефератів (максимальний бал – 5):</p>

Оцінка виставляється з урахуванням двох параметрів: 1) обсяг виконаного реферату (15-16 сторінок); 2) якість написання.

1. Оцінка «відмінно» ставиться за реферат, в якому проблема розглядається вичерпно, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує не менше 5-6 джерел та відповідає чинним правилам оформлення наукової роботи.

2. Оцінка «добре» ставиться за реферат тема якого викладена досить повно, але є певні недоліки у вичерпності логіки викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає чинним правилам оформлення наукової роботи, але містить певні помилки.

3. Оцінка «задовільно» ставиться, якщо обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, або проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки фактичного характеру.

4. Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо тема реферату нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел. Оформлення не відповідає вимогам визначеним до науково-дослідних робіт.

Розподіл балів за виконання **творчого завдання** (максимально 5 балів): 5 – «відмінно»; 4 – «добре»; 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно». Бали виставляються за такими параметрами: 1) відповідність тексту запропонованій темі – 1 бал, 2) змістовність викладу матеріалу (структурованість та обґрунтованість опису) – 1 бал; 3) узгодженість, послідовність, логічність викладу – бали – 1бал; 4) оригінальність – 1бал; 5) захист роботи – 1 бал. Оцінювання **тестування** (максимально 10 балів): «відмінно» (9-10 балів); «добре» (8-6 балів); «задовільно» (5-3 бали), «незадовільно» (0-2 бали).

Семінарські заняття

Поточний контроль здійснюється у формі усного опитування, колективних дискусій і обговорень та презентацій самостійно виконаних завдань. Опитування за кожною темою оцінюється від 0 до 5 балів. Відсутність відповіді оцінюється у 0 балів. В оцінюванні усних чи письмових відповідей та тестових завдань враховується: повнота знань (чи знає студент матеріал з даної теми в загальному аспекті); якість знань (як глибоко розуміє студент теоретичний і практичний зміст усіх понять; наскільки свідомо було засвоєно основні поняття й правила); вміння застосовувати набуті знання до розв'язання практичних завдань; знання основних положень стандартів, правильність використання термінології; вміння викласти засвоєний матеріал відповідно до норм сучасної української літературної мови.

Оцінки у національній шкалі («відмінно» - 5, «добре» - 4, «задовільно» - 3, «незадовільно» - 2), отримані студентами, виставляються в академічних журналах.

Усна відповідь, контрольна модульна робота, експрес-тест, захист індивідуального завдання, підготовка мультимедійної презентації, екзамен.

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль – це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажання підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі фронтального опитування, виступів на практичних заняттях, психологічних диктантів по категоріальному апарату дисципліни, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
  - логіка викладання, культура мови;
  - емоційність та переконаність;
  - використання основної та додаткової літератури;
  - аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;
- виконання письмових завдань:
- повнота розкриття питання;
  - цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
  - акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань **практичного заняття – 5 балів:**

- **5б.** ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить покликання на потрібну літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

- **4 б.** ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

- **3,0 б.** ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.

• **2 б.** одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

• **1 б.** одержує студент, який присутній, але сам не приймає активної участі у обговоренні питань теми, що розглядається.

Колоквіум оцінюється балами за шкалою 0 – 5 б.

5 балів – студент повністю виконав самостійну роботу, засвоїв теоретичний матеріал, визначений програмою, логічно і послідовно викладає його. Обов'язковим є знайомство з додатковою літературою, опрацювання її і використання при висвітленні питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує. Вільно оперує науковою термінологією.

4,5 бали – одержує студент, який повністю виконав самостійну роботу, засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, ілюструючи прикладами. Обов'язкова додаткова література опрацьована, хоч не завжди використовується при відповіді. Є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків. Знає основні терміни і поняття.

4,0 бали – ставиться студенту, який, виконав 2/3 самостійної роботи, засвоїв матеріал на рівні переказування, досить повно відтворює вивчене, хоч не завжди логічно і послідовно, виникають труднощі при необхідності навести приклад. Опрацьована обов'язкова література і зроблено конспект визначеної додаткової, але у відповіді посилань або немає, або вони невправні. Знає більшість термінів, розуміє поняття.

3,5 балів – студент виконав 1/2 самостійної роботи, відповідає на поставлені питання короткими реченнями, невпевнено переказуючи підручник чи конспект. Має уявлення з базових питань, наводить приклади. Обов'язкову літературу опрацював, має необхідні конспекти. Виявляє розуміння понять, хоч є проблеми з їхньою інтерпретацією; терміни не завжди вживає доречно.

3,0 бали – має студент, який виконав 1/3 самостійної роботи, невпевнено відповідає тільки на питання, які розглядалися на лекціях. Має одиничні конспекти з кожної теми. Приклади наводить при нагадуванні.

2,5 балів – студент виконав близько чверті самостійної роботи, намагається відповідати на теоретичні питання, але текст виходить нелогічним, незв'язаним, хоч виявляє уявлення про проблему. Мовлення бідне, понятійний апарат – елементарний. Конспекти – одиничні.

2,0 бали – студент відповідає «здогадуючись», невпевнено і тільки на одиничні питання, потребує постійної підказки. З самостійної роботи виконано 1-2 завдання, але коментар до них не завжди переконливий. Конспектування неякісне.

1,5- 1 б. – студент представляє тільки письмові завдання, а відповіді на теоретичні питання або повністю неправильні, або частково неправильні.

0 б. – студент відмовляється відповідати або дає неправильні відповіді на всі питання.

1 бал студент може отримати за виконані завдання **самостійної роботи на семінарському занятті:**

1 б. ставиться студенту, який робить вдаль доповнення, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань;

	<p>1 б. ставиться студентові, який підготував значний за обсягом та змістом конспект до практичного заняття;</p> <p>1 б. одержує студент, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень тощо. Якщо студент жодного разу не відповідав на практичних заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.</p> <p>За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі – роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: до 5 балів.</p> <p>Студент, який не з'явився на заняттях (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені практичні заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.</p> <p>ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ</p> <p>З дисципліни «Психологічна безпека особистості» передбачена така форма семестрового контролю, як залік, який проводиться у кінці семестру.</p> <p>Оцінювання якості навчальних досягнень студентів здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.</p>
<p>Політика курсу</p>	<p><i>Загальна політика курсу:</i></p> <p>Студент зобов'язаний відвідувати всі заняття відповідно до навчального розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою текстовому форматі, електронних носіях та Інтернет ресурсах. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.</p> <p><i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i></p> <p>Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.</p> <p><i>Політика щодо академічної доброчесності:</i></p> <p>Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.</p>
<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Волянюк Н.Ю. Безпека і надійність суб'єкта праці / Н.Ю. Волянюк, Г. В. Ложкін / Психологія праці. Хмельницький: ХНУ, 2013. С. 87-116. 2. Ложкін Г.В. Психологія праці : навч. посібник / Г. В. Ложкін, Н. Ю. Волянюк, О. О. Солтик; за заг. ред. Г. В. Ложкіна. Хмельницький : ХНУ, 2013. 191 с. 2. Лещинська О.А. Інформаційно-психологічна безпека: концепція соціокультурного імунітету: монографія. Івано-Франківськ: ПП Кузів Б.П., 2013. 144 с. 3. Лист МОН України від 18.05.2018 № 1/11-5480 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству». URL: 4. Лист МОН України від 27.06.2019 № 1/9-414 «Деякі питання щодо створення у 2019/2020 н. р. безпечного освітнього

середовища, формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок». URL: <https://drive.google.com/>

5. Пістун, І. П. Безпека життєдіяльності (Психофізіологічні аспекти): Практичні заняття. Навч. посібник / І. П. Пістун, Ю. В. Кіт. – Львів : «Афіша», 2000. 239 с.
6. Поліщук В. М. Віковий кризовий розвиток людини: від народження до дорослості : навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 478 с.
7. Поліщук В.М. Вікова періодизація і вікова класифікація: феноменологія, проблеми. Особистість та історія: монографія / за ред. Н.В. Чепелевої, М.В. Папучі. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. С. 209–223.
8. Приходько І. І. Розвиток і відновлення психологічної безпеки особистості у фахівців екстремальних видів діяльності [Текст]: посібник. Х. : НАНГУ, 2017. –102 с.
9. Психологічна безпека освітнього середовища: Вісник психологічної служби Київщини. Випуск 9 / за ред. Т. Л. Панченко. Біла Церква: КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти», 2016. 228 с.
10. Психологія професійної безпеки: технології конструктивного самозбереження особистості [текст] : колективна монографія / О. Лазорко, Ж. Вірна, Л. Акімова [та ін.] ; за ред. Ж. Вірної. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 588 с.
11. Психологія професійної компетентності медичних сестер: адаптаційний вимір [текст] : колективна монографія / О.В. Лазорко, П.Д. Гайдучик, А.М. Лазько [та ін.] ; за ред. Ж. Вірної. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 220 с.
12. Психологія: теорія і практика: збірник наукових праць / ред.кол. : І. О. Корнієнко (гол.ред.) та ін. Мукачево : РВВ МДУ, 2019. Випуск 1 (3)'. 235 с.
13. Слюсаревський М.М. Психологічна безпека людини в онтологічному і гносеологічному вимірах. Замість післямови // Життєвий світ і психологічна безпека людини в умовах суспільних змін. Реферативний опис роботи / М. М. Слюсаревський, Л. А. Найдюнова, Т. М. Титаренко, В. О. Татенко, П. П. Горностай, О. М. Кочубейник, Б. П. Лазоренко. Київ : Талком, 2020. 318 с.
14. Edmondson, A.C. (2019). The fearless organisation: Creating psychological safety in the workplace for learning, innovation, and growth. John Wiley & Sons: New Jersey, USA

Додаткова

1. Динамічні процеси в малій групі: соціально-психологічний вимір освітнього середовища : монографія / [П. П. Горностай, О. Л. Вознесенська, І. В. Грибенко та ін.] ; за наук. ред. П. П. Горностая ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 190 с.
2. Дікова-Фаворська Д. М. Шкільне насильство та перспективи формування толерантної взаємодії в освітньому середовищі [Електронний ресурс] / Д. М. Дікова-Фаворська. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Mtpsa/2010_16/Dikova.pdf.
3. Єрмаков І.Г. Життєва компетентність особистості : від теорії до практики : наук.- метод. посіб. / І.Г. Єрмаков. Запоріжжя : Центріон, 2005. 640 с.

4. Кіричевська Е. В. Насильство в освітньому середовищі : діагностика, аналіз, стратегії подолання [Електронний ресурс] / Е. В. Киричевська. Режим доступу : <http://www.ukrdeti.com/firstforum/b35.html>
5. Приходько І.І. Психологічна безпека персоналу екстремальних видів діяльності (на прикладі військовослужбовців внутрішніх військ МВС України): дис... д-ра психол. наук: спец. 19.00.09. Х., 2014. 444 с.
6. Приходько, І. І. Посттравматичне зростання як компонент емпіричної трансформаційної моделі психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності / І. І. Приходько // Вісник Національного університету оборони України. 2013. Вип. 1 (32). С. 269-273.
7. Смольська Л. Психологічна безпека освітнього середовища: ефекти та перфекти. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/855-psikhologichna-bezpeka> osvitnogo-seredovishcha-efekti-ta-perfekti (дата звернення: 31.08.2019)
8. Як реагувати на випадки насильства в сім'ї. Для адвокатів, юристів та фахівців центрів / бюро безоплатної правової допомоги // ГО «Ла СтрадаУкраїна», Київський регіональний центр безоплатної правової допомоги.

Електронні ресурси:

1. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
2. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
3. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
4. library.univ.kiev.ua (Наукова бібліотека ім.. М.Максимовича). library.vsmu.edu.ua/
5. nbuv.gov.ua (Національна бібліотека України).
6. nplu.kiev.ua (Національна Парламентська бібліотека України)
7. file/d/1Ap6C0f7v3EkdWcSAnjhe38h5TUh6p-dc/view (дата звернення: 31.08.2019).
8. show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80 (дата звернення: 31.08.2019).
9. <http://www.fnimb.org>
10. <http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>
11. https://books.ndcnangu.co.ua/knigi/posibnyk_Formuvannia_vidnovlennia_PBO.pdf
12. http://psih.pp.ua/p124_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2008.html

Матеріально-технічне забезпечення

Аудиторія теоретичного навчання, проєктор, ноутбук, смартфон, наукова література, презентаційні матеріали